

Sto deset let muzejní práce v Javorníku

Zakladatelské období muzeí regionálního charakteru, které probíhalo v posledních desetiletích 19. století, městečko Javorník ležící v severozápadním výběžku Jesenicka jako by minulo. Zdejší měšťané zřejmě soudili, že dokladem starobylé minulosti kraje je místní biskupský zámek. Ten však byl v té době veřejnosti nepřístupný a sloužil jen jako letní sídlo hlavy vratislavské diecéze. Popudem k úvahám o založení muzea se proto staly až archeologické výzkumy na nedaleké zřícenině hradu Rychleby probíhající na počátku 20. století, jejichž výsledkem byly četné archeologické nálezy.

Městské muzeum v Javorníku

Javorník na přelomu 19. a 20. století rozhodně nebyl zapadlou pohraniční výspou, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale probíhal zde bohatý kulturní život. Do řady zdejších občanských spolků, které se účastnily veřejného života, náležela i místní odbočka Moravsko-slezského sudetského horského spolku (MSSGV).¹ Ta si dala za úkol prozkoumat ruiny hradu Rychleby v Račím údolí. Celou akci zafinancoval tehdejší vratislavský biskup kardinál Georg Kopp. Organizace výkopových prací a archeologického výzkumu se ujal javornický rodák Bruno König², který působil jako úředník komorního ředitelství vratislavského biskupství. Výzkumné práce na zřícenině hradu začaly roku 1900 a již záhy přinesly četné archeologické nálezy sestávající především z keramických a železných předmětů. Nalezené předměty byly vystaveny v několika vitrínách na javornické radnici a 10. září 1902 zpřístupněny veřejnosti. Tento den tedy můžeme považovat za datum založení městského muzea v Javorníku, i když i nadále byly sbírky v majetku Moravsko-slezského sudetského horského spolku.³ Po přemístění městské spořitelny z radnice do vlastní budovy připadly rozhodnutím městské rady uvolněné místnosti muzeu a tím se otevřela možnost, jak muzejní sbírky systematicky rozvíjet. K tomu přispívali i představitelé městské samosprávy schválením finančních prostředků určených ke katalogizaci sbírek a štítkování.

Na počátku 20. let tak Bruno König a jeho spolupracovníci mohli přistoupit k novému uspořádání sbírek a jejich plánovanému rozšíření o přírodovědnou část. Zároveň v roce 1923

¹ Mährisch –schlesischer Sudetengebirgsverein

² Bruno König (1865 – 1945), nadšený vlastivědec přispívající svými články do četných novin a časopisů, v roce 1904 vydal své nejznámější dílo *Geschichte und Führer von Jauernig und Umgebung*. In: PACHL, Hans: *Jauernig und das Jauerniger Ländchen*, Regensburg 1983, s. 236

³ KRÁLOVÁ, Lenka: Městské muzeum v Javorníku a jeho významné osobnosti, In: *Sb. referátů V. Svatováclavského česko-polsko-německého setkání v Jeseníku*, Jeseník 2005, s.32

došlo k založení muzejního výboru, jehož prvními členy byli například již zmíněný Bruno König, městský sekretář Adolf Altmann, úředník spořitelny Walter Böse nebo lékař Adolf Paupie, který se stal předsedou výboru. Muzejní výbor byl dalších letech rozšiřován o další veřejně činné občany z Javorníku. Od roku 1923 začalo také město finančně podporovat aktivity muzea každoročně vyplácenou částkou 2000 Kč.⁴ Muzeum v následujících letech výrazně rozšířilo svůj fond. Vedle vlastního sběru a terénních výzkumů se podařilo získat i četné dary a to nejen od javornických občanů, ale i ze vzdálenějších oblastí. Za příklad může sloužit sbírka archeologických nálezů darovaných do Javorníku z Holasovic nebo pravěké artefakty získané z Lehnice. Muzejní sbírka se tehdy skládala i ze souboru portrétů významných javornických osobností, početné kolekce lidových obrázků na skle, předmětů dokládajících činnost javornických cechů, militárií a loveckých zbraní. Obsáhlý byl rovněž fond nábytku, zemědělského nářadí a předmětů denní potřeby. Muzeum rovněž pečovalo i o sbírku archiválií, které byly zachráněny před požárem města v roce 1825.⁵

Fond pravěkých památek se také výrazně rozrostl ve 30. letech 20. století. Činnost muzea byla totiž, podobně jako u jeho vzniku, zaměřena především na záchranu kulturních památek a obohacování muzejních fondů. V roce 1934 podnikl Adolf Paupie,⁶ který se po Bruno Königovi stal správcem muzea, záchranný archeologický výzkum v místech bývalého středověkého tvrziště v Javorníku–Vsi. Jeho výsledkem byla kolekce středověké keramiky z této lokality. Pozoruhodné nálezy získali Adolf Paupie a jeho spolupracovník Rudolf Kollibabe také při výzkumu na javornickém hřišti v letech 1937 – 1938, kde se vedle keramických a kostěných artefaktů podařilo objevit i bronzové předměty. Postupné rozrůstání sbírek způsobilo, že stávající prostory přestaly dostačovat. V roce 1935 se představitelé muzejního výboru obrátili na městskou radu se žádostí o přidělení 1. patra v budově č.p. 176 v Javorníku, která sloužila jako ústav pro přestárlé.⁷ Žádosti ale nebylo vyhověno a nové prostory byly nalezeny až v budově č.p. 170⁸, kde 24. listopadu 1935 došlo ke zpřístupnění nových expozic.

Důležitým mezníkem v dějinách muzea byl rok 1936, kdy se muzejní spolek při MSSGV rozhodl veškeré své sbírky věnovat městu Javorník. Rozhodnutí padlo 28. dubna

⁴ Státní okresní archiv Jeseník, fond Městské muzeum Javorník, Zápisy o činnosti muzea, zápis ze dne 27. 5. 1923

⁵ BRACHTL, Zdeněk: Z dějin muzejní práce na Jesenicku, Severní Morava, č. 68, 1994, s. 41

⁶ MUDr. Adolf Paupie (1867 – 1942), syn javornického notáře, který po studiu medicíny působil jako lékař na řadě míst na severní Moravě a ve Slezsku. Na penzi se vrátil do Javorníku a ihned se zapojil do veřejného života. Byl předsedou muzejního výboru a je také autorem několika studií k dějinám Javornicka. In: PACHL, Hans: Jauernig und das Jauerniger Ländchen, Regensburg 1983, s. 251

⁷ Státní okresní archiv Jeseník, fond Městské muzeum Javorník, korespondence 1923 – 1943, dopis ze 4. 9. 1935

⁸ dnešní hasičský dům v Javorníku

1936⁹ a obec se musela zavázat, že o muzeum bude i nadále pečovat a bude ho financovat. Vedení muzea mělo mít sedm členů, přičemž čtyři měla jmenovat městská rada. Sedmičlenný výbor pak volil ze svého středu předsedu, kterým zůstal Adolf Paupie. Jeho zástupcem se stal Rudolf Kollibabe, který také vedení muzea po smrti Adolfa Paupieho v roce 1942 převzal.¹⁰ To už se ale nad muzeem pomalu stahovaly černé mraky. Někdy na přelomu let 1942 – 1943 byly cenné sbírkové předměty přemístěny do městského archivu, který byl lépe chráněn proti případnému požáru. To ale neznamenal, že by se vedení muzea nezaobíralo hledáním nových reprezentativnějších prostor, do nichž by bylo možné umístit expozici. Poprvé se tehdy spekulovalo o přemístění muzea do Dittersova domu.¹¹ Podle dochované návštěvní knihy bylo muzeum zřejmě otevřeno do srpna roku 1944, pak zápisy končí. Vzhledem k válečné situaci bylo muzeum zřejmě na podzim tohoto roku uzavřeno a úplně poslední zápis v knize pochází z 20. června 1945, kdy český komisař převzal z rukou dosavadního správce klíče od muzejních prostor.

Poválečná situace v pohraničí muzejnictví nepřála a tak v činnosti muzea nastala několikaletá přestávka. K obnovení provozu muzea došlo až 1. prosince 1951.¹² Jako dobrovolná správkyň muzea byla ustavena Vlasta Smolková-Kamencová,¹³ která již od konce 40. let připravovala zpřístupnění sbírek veřejnosti. Muzeum neslo v té době název Vlastivědné muzeum Javorník ve Slezsku¹⁴ a nacházelo se v prvním poschodí domu č.p. 170, přičemž expozice zabírala čtyři místnosti a přilehlou chodbu. Umístění muzea však nebylo zdaleka ideální a již před jeho znovuotevřením se uvažovalo o jeho přemístění na zámek. Z podnětu správkyň muzea zahájilo v prosinci 1951 Krajské muzeum v Olomouci jednání

⁹ KRÁLOVÁ, Lenka: Městské muzeum v Javorníku a jeho významné osobnosti, s. 33. V citovaném díle autorka uvádí toto datum s odkazem na příslušný návrh smlouvy mezi pobočkou MSSGV v Javorníku a městským zastupitelstvem v Javorníku uložený ve Fondu městského muzea v Javorníku v SOKA Jeseník. Ovšem BRACHTL, Zdeněk: Z dějin muzejní práce na Jesenicku, č. 68, 1994, s. 41 a i jinde uvádí jako rok převodu muzejních sbírek již rok 1935.

¹⁰ Rudolf Kollibabe (1886 – 1964), syn řídícího učitele z Javorníku, který po studiích působil jako železářský odborník na řadě míst v Rakousku a na Moravě. V roce 1933 přesídlil do Javorníku a zapojil se do zdejšího spolkového života. V letech 1942 – 1945 stál v čele městského muzea, po odsunu se stal čestným předsedou organizace Heimatbund Jauernig. In: PACHL, Hans: Jauernig und das Jauerniger Ländchen, Regensburg 1983, s. 236

¹¹ Státní okresní archiv Jeseník, fond Městské muzeum Javorník, korespondence 1923 – 1943, dopis z 28. 4. 1943

¹² KÖNIGOVÁ-KUDELKOVÁ, A.: Městské a zámecké muzeum v Javorníku, Časopis Slezského muzea, řada B, vědy historické, č. 1, 1951, s. 60

¹³ Vlasta Kamencová-Smolková (1923 – 1986), pocházela ze smíšené česko-německé rodiny z Javorníku, v roce 1945 se vrátila do rodného města a s nadšením se ve volném čase věnovala vlastivědné práci. V letech 1951 – 1960 byla dobrovolnou správkyň městského muzea. In: BRACHTL, Zdeněk: Zemřela muzejní a vlastivědná pracovnice Vlasta Smolková-Kamencová, Severní Morava, č. 52, 1986, s. 76

¹⁴ Název se v následujících letech změnil na Vlastivědné muzeum města Javorníka a později na Vlastivědné muzeum Javorník, pobočka Okresního vlastivědného muzea v Jeseníku, In: GROWKA, Květoslav: Zapomenutá archivářka Vlasta Kamencová – Smolková, In: Jesenicko, č. 8, 2007, s. 42 – 43

s apoštolskou administraturou v Českém Těšíně o možnosti pronájmu místností na zámku Jánský Vrch. V listopadu 1952 bylo dosaženo dohody a smlouva vstoupila v platnost 1. dubna 1953. V červenci téhož roku byla zahájena dislokace sbírek a 10. srpna 1953 bylo muzeum opět zpřístupněno veřejnosti. Libreto nové expozice vypracoval Studijní a lidov ýchovný ústav kraje Olomouckého. Vlastní instalaci sbírkových předmětů poté v průběhu prázdnin 1953 provedl Dr. Jan Kühndel z Prostějova za pomoci učitelek javornických škol, které si tak naplňovaly povinný mimoškolní pracovní úvazek.¹⁵ V průběhu roku 1954 se podařilo expozici rozšířit a ve stejné době se začalo uvažovat o spojení fondů městského a zámeckého muzea, avšak k realizaci této myšlenky tehdy nedošlo. Fond muzea tehdy tvořilo asi 4000 inventárních čísel. V dubnu 1952 byl také ustaven muzejní poradní sbor, který však byl tvořen pouze nadšenými amatéry, takže chybělo odborné vedení.¹⁶ Jedinou výjimkou byla úzká spolupráce s přednostou prehistorického oddělení Slezského muzea v Opavě, který poskytl odbornou pomoc při určování, třídění a instalaci archeologického materiálu. V souladu s dobovými požadavky na lidověv ýchovné poslání vyvíjelo muzeum v rámci regionu bohatou osvětovou činnost. V průběhu 50. let se uskutečnila řada putovních výstav a při muzeu pracoval i žákovský vlastivědný kroužek.¹⁷

V roce 1960 však došlo k dalšímu osudovému zvratu v historii muzea. V souvislosti s reorganizací správního uspořádání a zánikem okresu Jeseník bylo městské muzeum svou nadřízenou institucí Krajským vlastivědným muzeem v Olomouci zrušeno. Sbírkový fond se stal nejprve majetkem Krajského vlastivědného muzea v Olomouci a od poloviny 60. let jej převzal Vlastivědný ústav v Šumperku.¹⁸ V květnu roku 1960 zároveň správkyňe muzea Vlasta Kamencová-Smolková požádala o uvolnění z funkce. V polovině 70. let došlo ke sloučení sbírek městského muzea se sbírkovým fondem zámeckého muzea a sbírkové předměty byly využívány k příležitostným výstavám.

Zámecké muzeum v Javorníku

¹⁵ týž, c.d., s 42

¹⁶ Muzejní poradní sbor tvořili: osvětová referentka MNV Antonie Škodová, archivář zemědělsko-lesnického archivu Jan Stoupal; odborný učitel a javornický kronikář František Hrazdíra, znalec hudby a národopisu pplk. v.v. Jan Heider, učitelka Vojtěška Mazálková a fotograf Viktor Zeman, In: GROWKA, Květoslav: Zapomenutá archivářka Vlasta Kamencová – Smolková, In: Jesenícko, č. 8, 2007, s. 42

¹⁷ BRACHTL, Zdeněk: Z dějin muzejní práce na Jesenícku, č. 68, 1994, s. 41-42

¹⁸ FIŠER, Zdeněk: Městské muzeum v Javorníku ve Slezsku, Vlastivědný věstník moravský 48/1996, č. 1, s. 61

Muzeum na zámku Jánský Vrch v Javorníku vzniklo o více jak čtvrtstoletí později než muzeum městské. Založeno bylo v roce 1928, kdy pro jeho potřeby byla adaptována budova bývalé kočárovny. O rok později bylo muzeum slavnostně otevřeno. Stalo se tak u příležitosti sedmdesátin vratislavského biskupa kardinála Adolfa Bertrama.¹⁹ Sbírkový fond byl vybudován komorním ředitelstvím sídlícím v Javorníku a měl prezentovat především přírodu vratislavského biskupství a historii zámku Jánský Vrch. Zpočátku bylo zámecké muzeum soukromé a zpřístupněno bylo širší veřejnosti až 14. března 1939.²⁰ Nejhodnotnější část sbírkového fondu tvořila geologická a mineralogická sbírka. K jejím nejcennějším kusům patřily vzácné slezské granáty, různé druhy žuly, krápníky z vápencových lomů a zkameněliny v uhlí. Doplněna byla též nábrusy hornin získanými od kamenických firem ze Žulovska. V expozici byla dále představena místní fauna a flora včetně dokumentace zemědělství a lesního hospodářství a historie jesenické části vratislavského biskupství. Návštěvníci se zde mohli seznámit jak s minulostí Jánského Vrchu a dalších středověkých staveb v regionu, tak i s přehledem vývoje hornictví na biskupském panství.²¹ V této podobě existovalo muzeum i po druhé světové válce a návštěva vystavených muzejních sbírek se stala součástí prohlídky zámeckého interiéru. Koncem 70. let došlo k likvidaci expozice, neboť výstavní místnosti byly ve špatném technickém stavu. Sbírkový fond přešel do majetku Okresního vlastivědného muzea v Šumperku a byl částečně dislokován na zámek v Úsově a do muzea v Jeseníku.²² Zbylé sbírkové předměty byly nouzově umístěny ve třetím patře zámku.

Obnova muzejní expozice

Nová, veselejší kapitola v dějinách muzejní práce v Javorníku nastala v roce 1994, kdy po téměř dvou desetiletích byla obnovena prezentační muzejní činnost. Městský úřad v Javorníku požádal v té době Okresní vlastivědné muzeum v Šumperku o spolupráci při tvorbě nové muzejní expozice, která by mapovala historii, kulturní život a památky Javornicka. S umístěním expozice se počítalo do přízemí nově zrekonstruovaného Dittersova

¹⁹ Adolf Bertram (1859 – 1945), po studiích teologie působil jako vikář a biskup v Hildesheimu. V roce 1914 byl přeložen do Vratislavi a zde byl 18. 10. 1914 slavnostně uveden do úřadu biskupa. Zámek na Jánském Vrchu mu sloužil jako letní sídlo a každoročně sem se svým sekretariátem v tomto ročním období na 2 – 3 měsíce zajížděl. Za svého působení v čele diecéze se snažil tlumit nacionální vášně a směřoval činnost svých podřízených především k duchovní činnosti. Zemřel na své letní rezidenci na Jánském Vrchu 6. 7. 1945. In: SKŘIVÁNEK, František – TOVAČOVSKÝ, Jaroslav: Vratislavští biskupové v dějinách Slezska, Praha 2004, s. 100 - 102

²⁰ BRACHTL, Zdeněk: Z dějin muzejní práce na Jeseníku, č. 68, 1994, s 38

²¹ KÖNIGOVÁ-KUDELKOVÁ, A.: Městské a zámecké muzeum v Javorníku, Časopis Slezského muzea, řada B, vědy historické, č. 1, 1951, s. 61

²² BRACHTL, Zdeněk: Z dějin muzejní práce na Jeseníku, č. 68, 1994, s 40

domu. V průběhu roku došlo k instalaci expozice, která byla 24. září 1994 slavnostní vernisáží otevřena veřejnosti. Jedna z místností expozice byla věnována nejvýznamnější osobnosti kulturních dějin regionu – hudebnímu skladateli Karlu Dittersovi z Dittersdorfu.²³ Muzejní expozice se však přes reprezentativní prostory potýkala od počátku s řadou problémů. Chyběl depozitář a zřízeno nebylo ani místo odborného muzejního pracovníka. Nevystavené předměty z muzejního fondu byly stále pouze provizorně uloženy ve 3. patře zámku Jánský Vrch. V roce 1996 se muzejní fond stal součástí sbírek nově vzniklého Vlastivědného muzea Jesenicka v Jeseníku, které bylo vytvořeno v souvislosti s administrativní obnovou okresu Jeseník. K umístění sbírkových předmětů muzejního fondu ze zámku Jánský Vrch do nových prostor došlo až 21. 1. 2004, kdy byl depozitář muzea přemístěn do pronajatých prostor provozní budovy Lesů ČR s.p., Lesní správy Javorník v Javorníku. Správkyňi depozitáře se stala Hana Šnoblová. Od roku 2006 je správcem depozitáře Milan Rychlý.

Další podstatná změna v existenci muzea v Javorníku nastala v roce 2007, kdy bylo zastupitelstvem města rozhodnuto o přidělení veškerých prostor Dittersova domu Základní umělecké škole v Javorníku. Ta do té doby sídlila pouze v 1. patře tohoto objektu. Brzy se ovšem ukázalo, že prostory pro ZUŠ jsou nedostačující a tak se od počátku nového století se hledala možnost přemístění muzea. Prvotní idea počítala s jeho přesunem do budovy č.p. 417 stojící na náměstí proti radnici, kde dříve sídlila správa městských bytů. Přeměnu objektu na muzeum měly zajistit finanční prostředky z tzv. norských fondů EU. V roce 2005 byl dokonce vypracován projekt, ale po volbách do zastupitelstev obcí v roce 2006 nové vedení města od této koncepce ustoupilo a jako budoucí muzeum preferovalo budovu bývalého okresního soudu. Ta však byla v ještě zoufalejším technickém stavu. Protože na potřebnou rekonstrukci zatím město nemělo dostatek finančních prostředků, bylo rozhodnuto dočasně přemístit muzeum do 1. patra městského kulturního domu. Ale i zde muselo dojít ke stavebním úpravám a slavnostní otevření nově instalované expozice proběhlo v roce 2008. Expozice je umístěna ve třech velkých místnostech a rozlehlejší prostory umožnily vystavení většího množství trojrozměrných předmětů, jež až dosud musely zůstat ukryty před zraky návštěvníků v depozitáři. Představena je tak nejen osobnost hudebního skladatele Karla Ditterse z Dittersdorfu nebo selská světnice, ale i řada archeologických nálezů a předmětů připomínajících javornické cechy a spolky. V expozici nechybí samozřejmě ani oblíbené militárie nebo fotografie dokumentující vývoj města. Návštěvníky jistě zaujme i „poklad“

²³ BRACHTLOVÁ, Michaela: Muzejní expozice z historie města Javorníku a okolí, Severní Morava, č. 71, 1996, s. 72-73

nalezený v báni kostela Nejsvětější Trojice v Javorníku. Jedna z místností přibližuje i původní vybavení javornické lékárny u sv. Antoníčka a v plánu je využití sklepních prostor kulturního domu k expozici připomínající historii dobývání uranu v nedalekém Zálesí. V přízemí kulturního domu se v průběhu roku konají četné krátkodobé výstavy.

Dětské muzeum v Javorníku

Zajímavou kapitolu v dějinách muzejní práce v Javorníku tvoří bezpochyby i pokus o vytvoření Dětského muzea. Pokus v dějinách muzejní práce v celé České republice naprosto ojedinělý a spočívající v tom, že "pracovníky" muzea byly děti, které sbíraly exponáty, zpracovávaly sbírky, vytvářely expozici a zveřejňovaly výsledky své činnosti široké veřejnosti. Dětská muzea samozřejmě existují - ale ta jsou ve smyslu expozice pro děti - nikoliv, že by samy děti byly jejich tvůrci. Myšlenka založení Dětského muzea vzešla od obecně prospěšné společnosti Jánský Vrch, o.p.s. a k jeho vlastnímu vzniku došlo v roce 2002²⁴. Dětské muzeum nejprve sídlilo v téměř stejných místech jako v roce 1928 založené zámecké muzeum. Jen se místo původních muzejních prostor nad bývalou kočárovou nacházelo v sousedních provozních místnostech. Hlavním cílem činnosti muzea byla výchova mládeže ve vztahu k rodné obci prostřednictvím muzejní činnosti v oblasti historie a přírodních věd. Z toho vyplývalo i to, že muzeum mělo dvě sekce – historickou a přírodovědnou²⁵. V praktické rovině docházelo ke shromažďování a zpracovávání sbírkových předmětů, pořádání vlastních výstav, exkurzím a publikační činnosti v městském a regionálním tisku. Od samého počátku se na jeho vedení spolupodíleli i pracovníci VMJ v Jeseníku – např. ředitel VMJ Ing. Petr Košacký byl členem správní rady obecně prospěšné společnosti Jánský Vrch, která byla zřizovatelem Dětského muzea. Na provoz činnosti muzea se podařilo získat finanční prostředky pomocí grantů z Nadace Duhová energie, americké ambasády, Nadace Open Society Fund apod. V roce 2002 se podařilo zřizovateli muzea společnosti Jánský Vrch, o.p.s. pronajmout od Národního památkového ústavu v Olomouci budovu č.p. 64 v podzámčí (bývalý domek zámeckého zahradníka) a prostřednictvím financí plynoucích z dotací byla tato budova opravena a zabezpečena. Sem se také v průběhu roku 2002 Dětské muzeum přestěhovalo.

²⁴ Od konce 90. let 20. století působilo v Javorníku velice aktivní občanské sdružení Společnost přátel Jánského Vrchu, o.s., které v roce 2002 iniciovalo založení obecně prospěšné společnosti Jánský Vrch, o.p.s.. Tato společnost byla řízena správní radou, v níž byli zastoupeni představitelé města Javorník, Vlastivědného muzea Jeseníka a Společnosti přátel zámku Jánský Vrch.

²⁵ Historickou sekci vedla tehdejší kastelánka zámku Jánský Vrch Hana Šnoblová, později Milan Rychlý, v čele přírodovědné stál Mgr. Antonín Lyko.

V budově byla zřízena expozice, pracovna i depozitář sbírek Dětského muzea a děti jedné i druhé sekce se zde pravidelně každý týden scházely ke své činnosti. Dětské muzeum bylo přístupné veřejnosti na požádání nebo při různých mimořádných akcích pořádaných na zámku nebo v samotné budově č.p. 64 (speciální vánoční nebo velikonoční prohlídky, vánoční jarmark apod.). Vlastní expozice Dětského muzea byla zaměřena na historii Javornicka a přírodu Rychlebských hor a obsahovala např. několik vitrín s předměty denní potřeby, ukázkou interiéru školní třídy z první poloviny 20. století nebo vybavení ševcovské dílny. Přírodovědná část přibližovala flóru a faunu regionu.

Postupně však došlo k ochlazení vstřícných vztahů mezi představiteli NPÚ Olomouc a společností Jánský Vrch, o.p.s. a NPÚ se rozhodl vypovědět Dětskému muzeu nájemní smlouvu v budově č.p. 64. Činnost Dětského muzea tak v tomto objektu probíhala pouze do konce roku 2006. V průběhu tohoto roku převzalo Dětské muzeum včetně jeho majetku a sbírek pod svá křídla Vlastivědné muzeum Jesenicka a začlenilo jej pod Vlastivědné muzeum v Javorníku. V roce 2007 došlo při tvorbě nové expozice Městského muzea v kulturním domě v Javorníku k instalaci části muzejních sbírek Dětského muzea v nových prostorech a zde jsou nyní přístupné veřejnosti. Zánik obecně prospěšné společnosti Jánský Vrch a odchod většiny jejích členů z Javorníku bohužel způsobil i postupný zánik činnosti obou sekcí Dětského muzea. Přesto několikaletá unikátní existence tohoto muzea patří k průkopnickým činům v dějinách muzejní práce nejen v Javorníku.

Závěrem

Výše popsané řádky jasně ukázaly, že nevelké městečko ležící v severozápadním koutu pohraničního Slezska má bohatou muzejní historii. Přes nelehké cca patnáctileté období (konec 70.let – 1994), které hrozilo zánikem muzejní práce v Javorníku, je možné dnes konstatovat, že muzeum zde opět žije a z hlediska rozsáhlé sbírkové činnosti patří k nejaktivnějším na Jesenicku. Některé problémy však přetrvávají i nadále. V prvé řadě by si muzeum zasloužilo skutečně reprezentativní prostory v samostatné budově, neboť přes veškerou snahu tvůrců současné expozice je nutné považovat její umístění v kulturním domě pouze za provizorní. Také dislokace depozitáře do pronajatých prostor provozní budovy Lesů ČR s.p., Lesní správy Javorník v Javorníku není zcela ideální. Existence muzea a tím i muzejní práce v Javorníku má bezpochyby perspektivu. Jde totiž o instituci, která nejen napomáhá s hledáním tradic v místě, jež v posledních století nejednou změnilo svého majitele,

ale po odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce zpretrhalo i své kořeny s minulostí.

Prameny a literatura

- Státní okresní archiv Jeseník, fond Městské muzeum Javorník 1923 – 1960 (1962), Inventář, zpracoval K. Growka, Jeseník 2006
- KRÁLOVÁ, Lenka: Městské muzeum v Javorníku a jeho významné osobnosti, In: Sb. referátů V. Svatováclavského česko-polsko-německého setkání v Jeseníku, Jeseník 2005, s.32 – 35
- PACHL, Hans: Jauernig und das Jauerniger Ländchen, Regensburg 1983, 598 s.
- BRACHTL, Zdeněk: Z dějin muzejní práce na Jesenicku, Severní Morava, č. 68, 1994, s. 31 – 45
- KÖNIGOVÁ-KUDELKOVÁ, A.: Městské a zámecké muzeum v Javorníku, Časopis Slezského muzea, řada B, vědy historické, č. 1, 1951, s. 60 - 61
- BRACHTL, Zdeněk: Zemřela muzejní a vlastivědná pracovnice Vlasta Smolková-Kamencová, Severní Morava, č. 52, 1986, s. 76 – 77
- GROWKA, Květoslav: Zapomenutá archivářka Vlasta Kamencová – Smolková, In: Jesenicko, č. 8, 2007, s. 41 – 44
- FIŠER, Zdeněk: Městské muzeum v Javorníku ve Slezsku, Vlastivědný věstník moravský 48/1996, č. 1, s. 61
- SKŘIVÁNEK, František – TOVAČOVSKÝ, Jaroslav: Vratislavští biskupové v dějinách Slezska, Praha 2004, 118 s.
- BRACHTLOVÁ, Michaela: Muzejní expozice z historie města Javorníku a okolí, Severní Morava, č. 71, 1996, s. 72 – 74